

МІСЦЕ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

PLACE OF ACCOUNTING IN THE MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE

УДК 657.1

DOI: <https://doi.org/10.32843/infract53-28>**Головай Н.М.**

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки,
обліку та оподаткування
Вінницький навчально-науковий
інститут економіки
Західноукраїнського національного
університету

Сисосєва І.М.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки,
обліку та оподаткування
Вінницький навчально-науковий
інститут економіки
Західноукраїнського національного
університету

Holovai Nadiia

Vinnitsia Educative and Research Institute
of West Ukrainian National University

Sysoieva Inna

Vinnitsia Educative and Research Institute
of West Ukrainian National University

У статті окреслено основні підходи до визначення ролі і місця бухгалтерського обліку в сучасній системі управління, досліджено погляди вчених щодо його підвидів, узагальнено недоліки та протиріччя чинної законодавчої бази, запропоновано своє бачення вирішення дискусійних питань. Доведено, що у сучасних умовах розвитку економічних відносин закладено пряму залежність між якістю інформації, рівнем її використання та, відповідно, ефективністю управління. Зростання ефективності системи управління можна досягти завдяки забезпеченню функціонування дієвої облікової системи, що базуватиметься на підсистемах фінансового, управлінського й податкового обліку. Між цими підсистемами має забезпечуватися постійний взаємозв'язок й обмін релевантною інформацією. За таких умов бухгалтерський облік має трансформуватися в облікову модель, здатну всебічно відображати господарські процеси підприємства.

Ключові слова: система бухгалтерського обліку, фінансовий облік, управлінський облік, податковий облік, облікова політика, система управління.

В статье обозначены основные подходы к определению роли и места бухгалтерского

учета в современной системе управления, исследованы взгляды ученых по его подвидам, обобщены недостатки и противоречия действующей законодательной базы, предложено свое видение решения дискуссионных вопросов. Доказано, что в современных условиях развития экономических отношений заложена прямая зависимость между качеством информации, уровнем ее использования и, соответственно, эффективностью управления. Роста эффективности системы управления можно достичь благодаря обеспечению функционирования действенной учетной системы, которая основана на подсистемах финансового, управленческого и налогового учета. Между этими подсистемами должны обеспечиваться постоянная взаимосвязь и обмен релевантной информацией. При таких условиях бухгалтерский учет должен трансформироваться в учетную модель, способную всесторонне отражать хозяйственные процессы предприятия.

Ключевые слова: система бухгалтерского учета, финансовый учет, управленческий учет, налоговый учет, учетная политика, система управления.

The authors outline the main approaches to determining the role and place of accounting in the modern management system, examine the views of scientists on its subtypes, summarize the shortcomings and contradictions of the current legal framework, and offer their vision of the discussion in the article. The information needs of potential users determine the relevant tasks of the accounting system. The main task is the systematization and streamlining of input and output information, which requires an effective mechanism for optimizing such a system and its rational operation. It is found that the development and practical application of any classification are possible only if it has a single scientific basis. The modern development of socio-economic relations requires proper changes in accounting. Accounting in the enterprise management system plays one of the key functions; therefore, it requires improvement and further development of the essence of the economic category of "accounting", its subtypes, subject and method to meet modern requirements of the time. A study of the views of scholars on the types of accounting has shown that most researchers on a particular topic follow the traditional approach, according to which the accounting system is considered as a set of subsystems of financial and management accounting. Recently, the accounting system is increasingly expanding, including an additional subsystem of tax accounting or tax calculations. It is proved that in modern conditions of development of economic relations, there is a direct relationship between the quality of information, the level of its use and, accordingly, the effectiveness of management. Increasing the effectiveness of the management system can be achieved by ensuring the functioning of an effectual accounting system based on the subsystems of financial, management and tax accounting. There should be insured a constant interconnection and exchange of relevant information between these subsystems. Under such conditions, the accounting system should be transformed into a certain accounting model that can fully reflect the economic processes of the enterprise.

Key words: accounting system, financial accounting, management accounting, tax accounting, accounting policy, management system.

Постановка проблеми. Подальший розвиток економічних відносин зумовлює необхідність зростання функції управління у здійсненні діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Разом із тим відсутність якісної та повної інформації щодо відповідного об'єкта унеможливує ефективне управління ним. Належне функціонування системи управління є наслідком оптимальної організації її інформаційного забезпечення. Інформатизація бізнес-процесів, якість інформаційних ресурсів і ступінь повноти їх використання належать до базових ознак адаптації підприємств до конкурентних умов господарювання. Отримання необхідної економічної інформації, що дасть змогу максимально реалізувати функції управління, повинна забезпечувати сучасна система бухгалтерського обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про необхідність розроблення сучасної системи бухгалтерського обліку наголошують провідні вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема С.Ф. Голов, Б.А. Засадний, Н.М. Малюга, В.Ф. Палій, М.О. Петрук, М.С. Пушкар, В.М. Панасюк, Є.К. Ковальчук, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко [1–8] та ін. Визначення економічної категорії «бухгалтерський облік», виокремлення його основних підвидів та окреслення ролі й місця в системі управління бізнес-процесами сучасного підприємства залишаються найбільш дискусійними питаннями. Разом із тим у сучасній науково-практичній літературі питання, що стосуються особливостей функціонування системи бухгалтерського обліку на основі налагодженого взаємозв'язку окремих підвидів цієї системи

в розрізі управління підприємством, є недостатньо дослідженими.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз різних підходів до сутності бухгалтерського обліку, виокремлення його підвидів і, як наслідок, визначення ролі в системі управління підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження. Облік являє собою інформаційну карту, що відображає усі процеси, які відбулися під час ведення діяльності підприємством за визначений період часу. За допомогою організованої на мікрорівні системи обліку формуються, узагальнюються та передаються інформаційні потоки, які сприяють прийняттю ефективних управлінських рішень, а також надають можливість забезпечувати обернений інформаційний зв'язок, упроваджуючи запобіжні засоби контролю та досліджуючи економічні наслідки раніше прийнятих рішень. Отже, виходячи з вищезазначеного, доходимо висновку, що продуктом системи бухгалтерського обліку є інформація. Відповідно, потенційні споживачі такого продукту визначають його релевантний зміст, а запроваджені організаційно-методичні аспекти обліку сприятимуть формуванню такого змісту інформації, яка б максимально задовольняла наявні потреби.

Інформаційні потреби потенційних користувачів зумовлюють відповідні цілі бухгалтерського обліку у суспільстві, які відповідно до чинного законодавства визначаються як «...надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства» [8]. Досягнення цієї мети базується на умові відповідності бухгалтерського обліку вимогам економічної системи, оскільки саме бухгалтерський облік виступає забезпечувальною ланкою управління цією системою.

За таких умов основним завданням обліку є систематизація та впорядкування вхідної і вихідної інформації відповідно до потреб її потенційних користувачів. Тому бухгалтерський облік як складна система потребує забезпечення ефективного механізму оптимізації та раціонального функціонування.

Проведене дослідження показало, що основною перешкодою вирішення проблеми адаптації обліку до вимог економічної системи є відсутність чіткої ієрархії видів обліку. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», визначено сутність категорій «бухгалтерський облік» та «управлінський облік». Так, відповідно до зазначеного нормативного документа, бухгалтерський облік – «...це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім

користувачам для прийняття рішень». Своєю чергою, під управлінським обліком необхідно розуміти «...систему обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством» [8]. На думку В. Палія, управлінський облік містить елементи бухгалтерського, статистичного та оперативного обліку, що підтверджує наявність набагато ширших можливостей досліджуваної системи [6]. До функцій управлінського обліку М. Чумаченко відносить: узагальнення нормативів і планування витрат, аналіз собівартості, врахування нефінансових показників, прийняття рішень, що доводить масштабність управлінського обліку порівняно з традиційним обліком [9].

Зіставлення цих термінів призводить до логічного висновку: управлінський облік є підсистемою бухгалтерського обліку, що формує необхідну інформаційну базу про бізнес-процеси для внутрішніх користувачів із метою забезпечення ефективного управління діяльністю підприємства. Надання інформації зовнішнім користувачам щодо фінансового стану та результатів діяльності підприємства є метою ведення іншої підсистеми бухгалтерського обліку, ідентифікація якої в даному нормативному документі відсутня, – підсистеми фінансового обліку. Отже, можемо дійти думки, що в Законі систему бухгалтерського обліку отожднюють із фінансовим обліком.

Водночас наведене у п. 2 ст. 3 твердження, що «бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством», призводить до висновку, що бухгалтерський та управлінський облік доцільно вважати різними видами обліку, оскільки останній не є обов'язковим. Така невизначеність на законодавчому рівні унеможливує ефективне вирішення всебічних завдань, що стоять перед системою обліку, та зменшує його значення як інструменту підвищення економічної ефективності господарської діяльності, а також зменшує вірогідність визначення оптимальних підходів щодо вдосконалення обліку та розвитку його аналітичних можливостей для забезпечення прийняття стратегічних управлінських рішень.

Більшість науковців систему бухгалтерського обліку розглядає як сукупність підсистем фінансового й управлінського обліку. Останнім часом систему бухгалтерського обліку все частіше розширюють, включаючи додатково підсистему податкового обліку або податкових розрахунків [2].

Виходячи з вищезазначеного, система бухгалтерського обліку як інформаційна система управління бізнес-процесами повинна забезпечити повноту відображення інформації щодо фінансово-господарської діяльності підприємства, релевантність та об'єктивність даних, погодженість та співставність показників окремих підсистем бухгалтерського обліку, до яких доцільно віднести:

– підсистему фінансового обліку, що являє собою впорядковану сукупність правил і процедур збирання, вимірювання, відображення, обробки і подання інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства та складання фінансової звітності відповідно до вимог законодавчих актів та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку;

– підсистему управлінського обліку як сукупність методів і процедур, які забезпечують збір, обробку та підготовку релевантної інформації для внутрішніх користувачів щодо раціонального використання ресурсів і протікання бізнес-процесів із метою стратегічного планування, ефективного контролю й прийняття рішень на різних рівнях управління підприємством;

– підсистему податкового обліку як сукупність законодавчо регульованих правил і процедур, що забезпечують збір, обробку та підготовку інформації щодо повноти і своєчасності нарахування й сплати податків та обов'язкових платежів із метою контролю над станом податкової дисципліни підприємства і формування податкової звітності.

Отже, фінансовий, управлінський і податковий облік базуються на тому самому масиві інформаційних даних, але подають їх різну інтерпретацію й утілення у різних видах звітної інформації.

Побудова та належне функціонування системи бухгалтерського обліку на відповідному підприємстві передбачають гармонійне поєднання організаційних та методологічних аспектів його здійснення. Разом із тим якщо методологічні засади бухгалтерського обліку розробляються і затверджуються централізовано на законодавчому рівні, то організаційні елементи побудови облікового процесу впроваджуються кожним суб'єктом бізнесу самостійно. Водночас система бухгалтерського обліку повинна забезпечувати достатню якість інформації за мінімальних затрат, пов'язаних зі збиранням і обробкою даних, а також максимальну ефективність праці облікового персоналу. Інструментом реалізації цього є належним чином сформована облікова політика підприємства. Облікова політика визначається як сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності [8]. Можемо дійти висновку, що на законодавчому рівні облікова політика тісно пов'язана з підсистемою фінансового обліку, яка формує та узагальнює інформацію для складання фінансової звітності. Отже, облікову політику можна трактувати як внутрішній регламент, на якому базується ведення фінансового обліку.

Отже, наведене у Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» трактування поняття облікової політики є неточним та

не враховує ведення підсистем управлінського і податкового обліку.

Зокрема, в управлінських цілях облікову політику доцільно розглядати як вибір центрів відповідальності, системи ведення бухгалтерських проведень, що використовуються для опису господарських операцій підприємства, процедур узагальнення інформації, консолідації та розподілу результатів за центрами відповідальності.

Отже, організація бухгалтерського обліку повинна уможливити налагодження внутрішніх інформаційних зв'язків між різними рівнями управління підприємством як по вертикалі, так і по горизонталі. Для забезпечення об'єктивності процесу формування фінансових результатів із використанням методів облікової політики необхідне забезпечення тісного взаємозв'язку між власником (керівником) підприємства, який несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку і за формування облікової політики, головним бухгалтером, за допомогою якого всебічно обґрунтовується зміст облікової політики, і фінансового директора (якщо такий передбачений) [3].

За таких умов облікова політика сучасних підприємств повинна віддзеркалювати цілісність бухгалтерського обліку, тому має всебічно охоплювати методичний, технічний і організаційний аспекти облікового процесу. Це зумовило найбільше поширення в економічній літературі трьох самостійних аспектів облікової політики: методичного, технічного і організаційного.

Методичний аспект облікової політики визначає порядок відображення в бухгалтерському обліку інформації про господарські процеси на основі використання альтернативних способів (прийомів) та специфіки діяльності підприємства. Методичний аспект облікової політики характеризується як найбільш специфічний. У ньому розкривають способи визнання та відображення об'єктів обліку суб'єкта господарювання в межах чинних законодавчих та нормативно-правових документів із метою формування фінансової звітності.

Технічний аспект облікової політики передбачає:

1. Застосування Робочого плану рахунків, сформованого самим підприємством на основі типового чи скороченого Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій.

2. Застосування розроблених фахівцями підприємства форм первинних документів, по яких не передбачено типові форми. Так, зокрема, відповідно до чинного законодавства, на вітчизняних підприємствах можуть бути розроблені додаткові форми первинних облікових документів. Такими документами можуть бути, наприклад, форми для реєстрації та опису господарських операцій, а також узагальнюючі відомості й калькуляції, які

відображають специфіку діяльності відповідного підприємства.

Додаткові форми документів, розроблені на підприємстві, забезпечують максимальне узгодження роботи окремих його підрозділів, а також управлінський та бухгалтерський облік, що уможливує отримання необхідної облікової інформації на будь-яких рівнях відповідальності, посилює внутрішній контроль та поліпшує роботу з планування. При цьому введення додаткових форм бухгалтерських документів має бути обґрунтованим і сприяти спрощенню обробки облікової інформації та посиленню функцій внутрішнього контролю.

3. Використання інформаційних облікових систем та технологій.

4. Вибір облікових реєстрів і форми обліку (журнальна, журнально-ордерна, Журнал-Головна, меморіально-ордерна, автоматизована).

5. Розроблення графіків документообігу і технології обробки облікової інформації.

6. Визначення складу і порядку подання звітності.

7. Визначення порядку проведення інвентаризації активів та зобов'язань підприємства [3].

На основі організаційного аспекту облікової політики визначається форма організації бухгалтерії на відповідному підприємстві з урахуванням специфіки його діяльності та організаційної структури. Зокрема, відповідно до п. 4 ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», такою формою може бути: введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером; користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи; ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або аудиторською фірмою; самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства.

Під час вибору форми організації бухгалтерського обліку фахівцями враховуються такі чинники, як вид та обсяги діяльності, кількість та різноманітність господарських операцій, система звітності, а також майбутні перспективи розвитку підприємства.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів [8]. При цьому необхідно враховувати структуру підприємства та обсяги його діяльності, особливості технології виробництва та організації функціонування основних бізнес-процесів. Тобто процес

організація обліку є суто внутрішнім процесом, що залежить від обсягу господарської діяльності, галузевих особливостей підприємства, технічного забезпечення обліку, наявності і рівня кваліфікації облікових кадрів тощо. Ураховуючи зазначене, відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом установленого терміну несе уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством, або власник відповідно до законодавства та установчих документів.

Процес розроблення облікової політики повинен розглядатися як дієвий інструмент впливу на систему бухгалтерського обліку у напрямі пристосування її до потреб управління, оскільки облік виступає основним засобом отримання інформації для всебічного контролю над господарськими процесами та планування подальшої стратегії розвитку бізнесу.

На сучасному етапі розвитку економічних відносин, в умовах необхідності забезпечення стратегічного планування розвитку підприємства, виникає потреба в інформаційних даних щодо досягнення відповідних стратегічних цілей. Система фінансового обліку не дає змоги одержати таку інформацію в достатній кількості.

За таких умов виникає необхідність розроблення правил ведення обліку, який уможливить одержання релевантної та повної інформації, здатної задовольнити потреби менеджерів різного рівня, а саме управлінського обліку. Як було відзначено, на законодавчому рівні ведення управлінського обліку не обов'язкове та, відповідно, відсутня його регламентація. За таких умов підприємства на власний розсуд визначають методи і процедури у системі управлінського обліку, що використовуватимуться ними для одержання необхідної інформації для оперативного та стратегічного управління. Незважаючи на наявність регламентації податкового законодавства, рекомендації щодо використання облікових процедур одержання інформації про об'єкти податкового обліку також відсутні, що породжує необхідність їх розроблення окремо кожним підприємством виходячи з відповідних умов ведення господарської діяльності, організаційно-правової форми суб'єкта бізнесу та вибраної системи оподаткування.

Ураховуючи вищезазначене, облікову політику доречно розглядати як внутрішній регламент побудови та взаємофункціонування принципів, методів та процедур підсистем фінансового, управлінського і податкового обліку на відповідному підприємстві. Саме такий регламент є незамінним під час зведення різнорідних законодавчих актів, що зумовлюють ведення бухгалтерського обліку, в

єдину облікову систему, а також адаптації суб'єкта господарювання до наявних економічних умов із метою побудови адекватної інформаційної моделі й пристосування її до потреб управління.

Вітчизняне законодавство надає широкі права суб'єктам господарювання щодо формування облікової політики на мікрорівні. Кожне підприємство самостійно визначає параметри та напрями облікової політики. Водночас на її формування впливає безліч чинників: форма власності, організаційно-правова структура, обсяг та вид економічної діяльності, номенклатура продукції, чисельність працюючих, матеріально-технічне та кадрове забезпечення, система оподаткування тощо.

Висновки з проведеного дослідження.

Підбиваючи підсумок, можемо дійти висновку, що формування облікової політики має базуватися на тому, що систему бухгалтерського обліку будь-якого підприємства формують підсистеми фінансового, управлінського та податкового обліку.

У сучасних умовах розвитку економічних відносин закладено пряму залежність між якістю інформації, рівнем її використання та, відповідно, ефективністю управління. Зростання ефективності системи управління можна досягти завдяки забезпеченню функціонування дієвої облікової системи, що базуватиметься на підсистемах фінансового, управлінською й податкового обліку, які, своєю чергою, інформаційно інтегрують між собою.

Отже, під час формування системи інформаційного забезпечення управління, бухгалтерський облік має трансформуватися в облікову модель, здатну всебічно відобразити господарські процеси підприємства, а також уможливити здійснення аналітично-прогнозних функцій, що зумовлює поглиблення управлінської спрямованості системи бухгалтерського обліку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 522 с.
2. Головай Н.М., Гордолова Н.В., Гордолов В.Ю. Перспективи розвитку вітчизняної системи бухгалтерського обліку. *Фінанси, облік і аудит*. 2013. № 20/1. С. 96–99.
3. Головай Н.М. Удосконалення облікової політики в умовах функціонування інтегрованої системи обліку. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2012. № 30. Ч. II. С. 242–245.
4. Засадний Б.А. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 17(1). С. 146–149.

5. Пушкар М.С., Щирба М.Т. Теорія і практика формування облікової політики : монографія. Тернопіль : Картбланш, 2010. 260 с.

6. Палий В.Ф. Управленческий учет – новое прочтение внутривозвратного расчета. *Бухгалтерский учет*. 2000. № 17. С. 58–62.

7. Панасюк В.М., Ковальчук Є.К. Бухгалтерський облік як інформаційна система управління. *Економічний аналіз*. 2010. Вип. 6. С. 180–183.

8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. Верховна Рада України. Дата оновлення: 18.09.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 15.03.2020).

9. Чумаченко М. Управлінський облік в Україні. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2001. № 6. С. 43–47.

REFERENCES:

1. Gholov S.F. (2007) *Bukhghalterskyj oblik v Ukraini: analiz stanu ta perspektyvy rozvytku* [Accounting in Ukraine: analysis of the state and prospects of development]. Kyiv: Centr uchbovoho literatury. (in Ukrainian)
2. Golovai N.M., Gordolova N.V., Gordopolov V.Y. (2013) *Perspektyvy rozvytku vitchyznyanoi systemy bukhhalters'koho obliku* [Prospects for the development of the domestic accounting system]. *Finansy, oblik i audyt*, no. 20/1, pp. 96–99.
3. Golovai N.M. (2012) *Udoskonalennya oblikovoyi polityky v umovakh funktsionuvannya intehrovanoyi systemy obliku* [Improvement of accounting policy in the conditions of functioning of the integrated accounting system]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 30(II), pp. 242–245.
4. Zasadnyy B.A. (2016) *Bukhhalterskyj oblik v informatsiyniy systemi upravlinnya pidpryyemstvom* [Accounting in the enterprise management information system]. *Naukovyy visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 17 (1), pp. 146–149.
5. Pushkar M.S., Schyrba M.T. (2010) *Teoriia i praktyka formuvannya oblikovoi polityky* [The theory and practice of accounting policy formation]. Ternopil: Kartblansh. (in Ukrainian)
6. Paliy V.F. (2000) *Upravlencheskiy uchet – novoye prochteniyе vnutrikhozyaystvennogo rascheta* [Management accounting – a new reading of on-farm accounting]. *Bukhghalterskiy uchet*, no. 17, pp. 58–62.
7. Panasyuk V.M., Kovalchuk YE.K. (2010) *Bukhhalterskyj oblik yak informatsiyna systema upravlinnya* [Accounting as an information management system]. *Ekonomichnyy analiz. Zbirnyk naukovykh prats kafedry ekonomichnoho analizu*. Ternopil: Ekonomichna dumka, no. 6, pp. 180–183.
8. Zakon Ukrainy "Pro bukhhalterskyj oblik ta finansovu zvitnistj v Ukraini". Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/2164-19> (accessed 15 March 2020).
9. Chumachenko M. (2001) *Upravlinskyj oblik v Ukraini* [Management accounting in Ukraine]. *Bukhhalterskyj oblik i audyt*, no. 6, pp. 43–47.